

Proporcionalita v práve

Tomáš Ľalík
tomas.lalik@flaw.uniba.sk

Všeobecne

- Rovnováha – každý aspekt (intelektuálneho) života
- Ideál
  - Rovnováha v obchode (dovoz a vývoz)
  - Rovnováha gravitačnej a odpudivej sily vo vesmíre
  - Vyvážené stravovanie...

- Proporcionalita – primeranosť – rozdeľovacia (pomerná) spravodlivosť
- Arisoteles
  - *iustitia distributiva* je súčasťou osobitnej (materiálnej) spravodlivosti
  - Ide o vymeranie alebo rozdelenie dobra, bremena, práva, povinnosti, pomoci
  - Nájsť spravodlivý podiel (pomer) medzi právami a povinnosťami
  - „spravodlivé je to, čo je proporcionálne, a to čo nie je proporcionálne, je nespravodlivé“
  - Kritériá:
    - Každému podľa jeho potrieb;
    - Každému podľa jeho skutkov;
    - Každému podľa jeho zásluh;
    - Každému podľa jeho statusu.

Dve úrovne:

- Všeobecná
  - Primárne sa táto spravodlivosť rozdeľuje v legislatívnej činnosti (parlament, vláda, ÚOŠS atď.)
- Individuálna
  - Orgány aplikácie práva verifikujú toto rozdelenie pri prejednávaní individuálnych vecí cez prizmu ľudských práv
  - Prežarovanie ústavy podústavným právom
  - Dôležitejšia ako všeobecná
    - Hľadanie konkrétnej a nie abstraktnej spravodlivosti

- Atraktívny argumentačný topos
- Najviac presvedčivý model argumentácie v práve
- Najmenej kontroverzií
- Integrálna axiologická súčasť právnych poriadkov všetkých demokratických štátoch Európy
- Globálny model (nadnárodné právo, medzinárodné inštitúcie)
- Všetky právne odvetvia

Novoveké začiatky v Nemecku

- Správne právo
  - 1x použitý v § 10 ods. 2 Allgemeines Landrecht (1794): polícia môže použiť nevyhnutné prostriedky na zabezpečenie verejného pokoja, bezpečnosti a poriadku
  - Pruský najvyšší správny súd (1882-1914) rozvíjal doktrínu proporcionality v rôznych sférach sociálneho života (napr. zákaz stavať vysoké budovy v Berlíne, zákaz divadelného predstavenia, ktoré kritizovalo kapitalizmus atď.).
- Spolkový ústavný súd
  - Po roku 1949
  - 1x použitie vo veci *Apotheken*

Age of proportionality

- Z Nemecka do západnej a južnej Európy
- Potom do Kanady, Írska a Veľkej Británie
- Ďalej na Nový Zéland, Austrálie a JAR
- Po páde komunizmu do strednej a východnej Európy ako aj do Ázie, Južnej Ameriky a Izraela
  - SR – najmä Ústavný súd (často nepoužíva metodologicky správne)